I sag 182/83

angående en anmodning, som Irlands Supreme Court i medfør af EØF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag

ROBERT FEARON & COMPANY LIMITED,

sagsøger,

mod

IRISH LAND COMMISSION,

sagsøgt,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 58,

har

DOMSTOLEN

sammensat af præsidenten Mackenzie Stuart, afdelingsformændene O. Due og C. Kakouris, dommerne U. Everling, K. Bahlmann, Y. Galmot og R. Joliet,

generaladvokat: M. Darmon
justitssekretær: ekspeditionssekretær H. A. Rühl

afsagt følgende

## DOM

## Sagsfremstilling

De faktiske omstændigheder og retsforhandlingernes forløb samt de indlæg, der er indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen, kan sammenfattes således:

### I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Hovedsagen drejer sig om et søgsmål, hvorunder sagsøgeren, et irsk anparts-

selskab (private limited company) har anfægtet en af Irish Land Commission vedtaget ekspropriationsbeslutning, som er rettet mod sagsøgeren. Det jordareal, der påtænkes eksprotprieret, og som har et areal på 58 acres, svarende til ca. 21 hektar, er beliggende i grevskabet Cavan.

Irish Land Commission's ekspropriationsbeføjelser har igennem tiderne været hjemlet ved en række love. Under den foreliggende sag er den relevante bestemmelse section 32, stk. 3, i loven af 193 (Land Act 1933) som ændret ved section 35 i loven af 1965 (Land Act 1965).

Efter den nævnte bestemmelse er der i ekspropriationsbeføjelserne gjort en undtagelse for så vidt angår ejere eller forpagtere, der enten bor på den pågældende ejendom eller i nærheden af denne (hvilket defineres som ethvert sted, der befinder sig mindre end tre miles fra den nærmeste del af den pågældende ejendom).

For så vidt angår faste ejendomme, der tilhører en juridisk person, kræves det, at enhver, der må anses som medejer i forhold til den juridiske person, skal have boet på ejendommen eller i nærheden af denne igennem en nærmere angivet periode. Såfremt der er tale om et anpartselskab, indebærer den nævnte bestemmelse, at hver enkelt selskabsdeltager skal opfylde bopælsbetingelsen.

Sagsøgeren hævdede at være omfattet af den nævnte undtagelse, hvilket imidlertid blev afvist med den begrundelse, at selskabsdeltagerne hverken bor på den faste ejendom, der påtænkes eksproprieret, eller i dennes nærhed. Således bor fire selskabsdeltagere i England, mens den femte, der samtidig er selskabets sekretær og bestyrer gården, bor i Nordirland, men længere end tre miles fra den pågældende ejendom. En af selskabsdeltagerne er både irsk og britisk statsborger, de andre er britiske statsborgere.

Idet sagsøgeren har gjort gældende, at bopælsbetingelsen er i strid med princippet om den frie etableringsret som fastlagt i EØF-traktatens artikel 58, har Supreme Court udsat sagen og forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

Når lovgivningen i en medlemsstat kræver, at en (fysisk) person, som ejer fast ejendom, skal have boet på denne i en bestemt periode, skal artikel 58 da, når ejendommens ejer er en juridisk person, fortolkes således, at den er til hinder for et krav om, at enhver, der må anses som medejer i forhold til den juridiske person, skal have boet på ejendommen igennem en tilsvarende periode?

Forelæggelseskendelsen er registreret på Domstolens justitskontor den 25. august 1983.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af Robert Fearon & Co. Ltd ved advokat Kathleen J. H. O'Brien, Nordirland, bistået af advokaterne Finbar Cahill & Co., Dublin, af Irish Land Commission ved advokat Michael G. O'Beirn som befuldmægtiget, af Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved D. R. Gilmour, Kommissionens juridiske tjeneste, som befuldmægtiget, og af den

irske regering ved chief state solicitor Louis J. Dockery som befuldmægtiget.

Den irske regering har anmodet Domstolen om, at afgørelsen i sagen træffes af den samlede domstol. På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

## II — Skriftlige indlæg indgivet i medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen

Ifølge sagsøgeren i hovedsagen, *Robert Fearon & Co. Ltd*, har artikel 58 den betydning, at medlemsstaterne er forpligtet til at give selskaber — som defineret i den nævnte artikel — samme ret til etablering, som i henhold til artikel 58 tillkommer fysiske personer.

Ifølge sagsøgeren sikrer artikel 52 ligebehandling af statsborgere fra forskellige medlemsstater inden for en given medlemsstat. Dette forbud mod forskelsbehandling omfatter forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, men er efter sagsøgerens opfattelse ikke alene begrænset til dette tilfælde. Sagsøgeren har i denne forbindelse henvist til Domstolens praksis, ifølge hvilken enhver form for forskellig behandling af identiske tilfælde kan udgøre en ulovlig forskelsbehandling.

Efter sagsøgerens opfattelse har den irske lovgiver klart haft til hensigt at øve forskelbehandling på grundlag af nationalitet. Selv om dette strengt taget ikke fremgår af lovens ord, kan man af drøftelserne i parlamentet, der gik forud for vedtagelsen af loven, se en bestræbelse på at bevare irsk jord for irerne. Den i 1965 vedtagne ændring sigtede ifølge sagsøgeren navnlig på irske selskaber med udenlandske kapitalejere. Ministeren har bemyndigelse til at vælge de faste ejendomme, med hensyn til hvilke der vil blive taget stilling til en eventuel ekspropriation. Denne beføjelse kan anvendes ud fra nationale synspunkter. Ifølge sagsøgeren afgav ministeren en forsikring om, at der ikke ville blive rejst ekspropriationssager, som involverede irske statsborgere.

Selv om Domstolen ikke skulle nå til, at der er tale om forskelsbehandling på grundlag af nationalitet, foreligger der efter sagsøgerens opfattelse forskelsbehandling i videre forstand, eftersom et selskab ikke i praksis kan gøre brug af undtagelsesbestemmelsen. Sagsøgeren har herved anført, at selv om samtlige selskabsdeltagere i et anpartselskab bor på den pågældende faste ejendom, vil beskyttelsen mod ekspropriation bortfalde, dersom der for et lån er givet sikerhed i ejendommen.

Sagsøgeren har videre anført, at ekspropriationsbeføjelsen tillige krænker proportionalitetsprincippet, eftersom de andre ekspropriationsbeføjelser, som Land Commission råder over, er fuldt ud tilstrækkelige.

Sagsøgeren har endelig anført, at den pågældende bestemmelse medfører en usikker retstilstand. Et selskab kan erhverve landbrugsejendomme og drive disse, uden at der gælder noget bopælskriterium for selskabets deltagere, men dette kriterium får betydning i det øjeblik, der sker ekspropriation. Denne retlige usikkerhed er en hæmsko for investeringer i landbrugsejendomme samt for udøvelsen af retten til fri etablering. Desuden vil ethvert forsøg på at sælge for at bringe denne usikkerhed til ophør forøge risikoen for en ekspropriation.

*Irish Land Commission* har i sit indlæg for Domstolen som udgangspunkt fastslået, at de jordarealer, der tilhører Robert Fearon & Co. Ltd, er blevet eksproprieret, fordi sagsøgeren ikke som foreskrevet i section 35 i den irske Land Act af 1965 har kunnet bevise, at hver

enkelt af selskabets medlemmer boede på den pågældende ejendom eller i dennes nærhed inden for det relevante tidsrum.

Irish Land Commission har til rækkevidden af EØF-traktatens artikel 58 anført, at formålet med den nævnte bestemmelse er, at de heraf omfattede selskaber ved anvendelsen af traktatens afsnit III, kapitel 2, ligestilles med fysiske personer, der er statsborgere i medlemsstaterne. Ligestillingen gælder for de i artikel 52 angivne formåls skyld. Ifølge Irish Land Commission kræver denne bestemmelse, at alle de restriktioner, som hindrer statsborgere i en medlemsstat i frit at etablere sig på en anden medlemsstats område, skal ophæves. Etableringsfriheden omfatter friheden til at stifte og lede selskaber eller firmaer, der omfattes af artikel 58, under de samme betingelser, som i henhold til etableringslandets lovgivning gælder for dettes egne statsborgere.

Irish Land Commission er af den opfattelse, at section 35 i den irske Land Act af 1965 ikke er i strid med EØF-traktatens artikel 58, for så vidt som den opstiller et bopælskrav for personer, der må anses som medejere i fohold til en juridisk person, og Land Commission har til støtte herfor anført følgende.

For det første griber bopælsbetingelsen ikke ind i et selskabs ret til at etablere sig, eftersom et selskab — det være sig irsk eller hjemmehørende i en anden medlemsstat — først skal være oprettet i Irland og dér eje en fast ejendom, førend det kan falde ind under section 35 i Land Act, som regulerer udøvelsen af den pågældende ejendomsret.

For det andet er den etableringsret, der omhandles i EØF-traktatens afsnit III, kapitel 2, ikke en ubegrænset ret. Efter Irish Land Commission's opfattelse er section 35 blot én af de betingelser for udøvelsen af etableringsretten, som er fastsat i henhold til den irske lovgivning, og som også gælder for de irske statsborgere. Den finder følgelig anvendelse, såfremt statsborgere fra de andre medlemsstater udøver deres ret til at etablere sig.

For det tredje er sagsøgeren i hovedsagen et selskab, der er stiftet i overensstemmelse med den irske lovgivning, og det udøver sin virksomhed i Irland. Sagsøgeren kan derfor ikke gøre krav på nogen form for etableringsret i Irland med hjemmel i EØF-traktatens artikler 52 og 58.

Irish Land Commission har endelig for det fjerde gjort gældende, at bopælsbetingelsen i section 35 ikke alene er i overensstemmelse med EØF-traktatens artikel 58, men at den ligefrem kræves i medfør af traktaten. Såfremt der ikke i Land Act fandtes en sådan bestemmelse, ville dette nemlig indebære en forskelsbehandling i forhold til selskaber, eftersom disse herved ville blive frataget muligheden for at opfylde bopælsbetingelsen. Med den for selskaber givne bestemmelse i section 35 tilsigtes det ifølge sagsøgte netop, at selskaber i videst muligt omfang behandles på samme måde som fysiske personer.

Irish Land Commission har som konklusion foreslået, at Domstolen besvarer det forelagte præjudicielle spørgsmål således:

EØF-traktatens artikel 58 skal fortolkes således, at den ikke er til hinder for et krav om, at enhver, der må anses som medejer i forhold til den juridiske person, skal have boet på ejendommen eller i dennes nærhed igennem en bestemt periode.

*Kommissionen for De europæiske Fællesskaber* har indledningsvis anført, at den irske regering med de forskellige jordlove, som har vedrørt Irish Land Commissions virksomhed, stedse har haft

det mål for øje på én gang at forhindre jordspekulationen, i videst muligt omfang at sikre, at jorden ejes af dem, der arbejder på den, og endelig at forøge størrelsen af jordarealerne, for at nedsætte antallet af urentable brug og herved løse der heraf forårsagede problemer med fattigdom i landbrugsområderne.

Ifølge *Kommissionen* drejer det for Domstolen forelagte spørgsmål sig i det væsentlige om, hvorvidt Irland lovligt kan nægte deltagerne i et selskab, der besidder fast ejendom, den beskyttelse, som består i det absolutte forbud mod ekspropriation. Kommissionen har i denne forbindelse givet udtryk for tvivl med hensyn til, om det er relevant at formulere det nævnte spørgsmål som et spørgsmål om fortolkning af artikel 58, eftersom det pågældende selskab er irsk. Efter Kommissionens opfattelse opstår det egentlige spørgsmål derimod som følge af, at kapitalanparterne i dette irske selskab ejes af britiske statsborgere, som på denne måde har udøvet deres ret til direkte eller indirekte etablering i medfør af EØF-traktatens artikel 52. Efter Kommissionens opfattelse drejer spørgsmålet sig således om, hvorvidt det er i overensstemmelse med EØF-traktatens bestemmelser om etablering, at et krav om bopæl på den faste ejendom gælder for udenlandske kapitalejere i et irsk selskab.

Kommissionen har anført, at det følger af EØF-traktatens artikel 52, at de vilkår, der gælder for et lands egne statsborgere, skal finde anvendelse på alle statsborgere inden for Fællesskabet, der ønsker at udøve deres ret til at etablere sig. Ifølge irsk lovgivning kan Land Commission gennemføre ekspropriation i forhold til enhver fysisk person, der ejer en fast ejendom, medmindre visse betingelser foreligger. En af disse er, at den pågældende person skal bo på ejendommen eller højst tre miles fra denne. Denne begrænsning af ejendomsretten kan ikke opgås ved at stifte et selskab med begrænset ansvar og samtidig oprette en fiktiv bopæl på ejendommen. Eftersom disse bestemmelser gælder for alle irske statsborgere, kan det efter Kommissionens opfattelse ikke antages at udgøre en forskelsbehandling i strid med EØF-traktatens artikel 52, dersom bestemmelserne anvendes på andre statsborgere, som — via et selskab med begrænset ansvar som mellemled — er de egentlige ejere af den pågældende ejendom.

Selv om en juridisk person og de personer, der handler på dens vegne, muligvis ikke har let ved at opfylde visse strenge krav, som stilles til fysiske personer, betyder dette ikke, at disse krav ikke kan stilles til den juridiske person. Den modsatte fortolkning ville indebære, at EØF-traktatens artikel 58 ville blive diskriminerende over for fysiske personer, uanset at dens formål er at sikre, at der ikke finder forskelsbehandling sted i forhold til juridiske personer.

Kommissionen har endelig anført, at den omkring Land Commission opbyggede ekspropriationsordning såvel som de hertil knyttede forskellige betingelser udgør en del af den ejendomsretlige ordning i Irland, som ikke berøres af EØF-traktaten, jfr. dennes artikel 222. Efter Kommissionens opfattelse må denne bestemmelse i sig selv antages at give tilstrækkeligt grundlag for at besvare den forelæggende rets spørgsmål benægtende.

Kommissionen har som konklusion foreslået, at Domstolen besvarer det præjudicielle spørgsmål således:

EØF-traktaten indeholder ingen bestemmelser vedrørende etableringsretten, der er til hinder for et krav om, at enhver, der må anses som medejer i forhold til den juridiske person, skal have boet på ejendommen igennem en bestemt periode.

*Den irske regering* har i sit indlæg for Domstolen anført, at selv om det af Supreme Court stillede spørgsmål udtrykkeligt kun omhandler EØF-trak-

tatens artikel 58, vil det tillige være nødvendigt at tage stilling til artikel 52. Efter den irske regerings opfattelse følger det navnlig af EØF-traktatens artikel 58, at det i artikel 52 fastslåede princip om samme vilkår som for egne statsborgere finder anvendelse. Den irske regering har herved anført, at alle de af artikel 58 omfattede selskaber og firmaer, uanset hvor de er stiftet, eller hvor i Fællesskabet deres registrerede hjemsted eller hovedforretningsted befinder sig, er undergivet de samme vilkår, jfr. section 35 i den irske Land Act.

For så vidt angår det i den nationale lovgivning stillede krav, hvorefter en fysisk person, der ejer en landbrugsejendom, enten skal bo på denne eller inden for en afstand af tre miles derfra, har den irske regering anført, at en bestemmelse, i henhold til hvilken kapitalejerne i et selskab skal opfylde den samme betingelse, har støtte i EØF-traktatens artikel 58. At stille lempeligere krav ville efter den irske regerings opfattelse betyde forskelbehandling til skade for fysiske personer.

Den irske regering finder det under alle omstændigheder tvivlsomt, om sagsøgeren i hovedsagen, der er et i Irland stiftet selskab, kan støtte ret på enten artikel 52 eller artikel 58.

Den irske regering har som konklusion foreslået, at Domstolen besvarer det af Irlands Supreme Court forelagte spørgsmål således:

Når lovgivningen i en medlemsstat kræver, at en (fysisk) person, som ejer fast ejendom, skal have boet på denne i en bestemt periode, kan EØF-traktatens bestemmelser om den fri etableringsret *ikke* fortolkes således, at de, når ejendommens ejer er en juridisk person, er til hinder for et krav om, at enhver, der må anses som medejer (»entitled to a beneficial interest«) i forhold til den juridiske person, skal have boet på ejendommen igennem en tilsvarende periode.

### III — Mundtlig forhandling

Sagsøgeren i hovedsagen ved advokat K.J.H. O'Brien, sagsøgte og Irland ved advokat J. Blayney og Kommissionen for De europæiske Fællesskaber ved D. R. Gilmour som befuldmægtiget har afgivet indlæg i retsmødet den 16. juli 1984.

Generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 4. oktober 1984.

## Præmisser

1 Ved kendelse af 15. juni 1983, indgået til Domstolen den 25. august 1983, har Irlands Supreme Court i medfør af EØF-traktatens artikel 177 forelagt et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af EØF-traktatens artikel 58 for at kunne afgøre, om section 32, stk. 3, i den irske Land Act af 1933, som ændret ved section 35 i den irske Land Act af 1965, er i overensstemmelse med traktaten.

2 Spørgsmålet er opstået under en retstvist vedrørende Irish Land Commission's beslutning om at ekspropriere en fast ejendom, der tilhører det irske selskab Robert Fearon Co. Ltd.

3 Såvel Land Act af 1933 som af 1965 har til formål dels at bidrage til, at jordarealer, der ellers ikke ville kunne drives økonomisk forsvarligt, sammenlægges til større landbrugsejendomme, dels at bekæmpe jordspekulationen samt endelig at sikre, at jorden så vidt muligt tilhører dem, der dyrker den. I det øjemed at nå det sidstnævnte mål bestemmer section 32, stk. 3, i den irske Land Act af 1933, som ændret ved artikel 35 i den irske Land Act af 1965, at Irish Land Commission ikke har beføjelse til at gennemføre ekspropriation over for personer, der igennem mere end et år har boet højst tre miles fra ejendommen, eller over for juridiske personer, såfremt alle selskabsdeltagerne opfylder den samme bopælsbetingelse. I den foreliggende sag er de fem aktionærer i Robert Fearon Co. Ltd britiske statsborgere, og ingen af dem opfylder den nævnte bopælsbetingelse.

4 Sagen blev indbragt for Irlands Supreme Court som øverste appelinstans, og denne har forelagt Domstolen følgende spørgsmål:

»Når lovgivningen i en medlemsstat kræver, at en (fysisk) person, som ejer fast ejendom, skal have boet på denne i en bestemt periode, skal artikel 58 da, når ejendommens ejer er en juridisk person, fortolkes således, at den er til hinder for et krav om, at enhver, der må anses som medejer i forhold til den juridiske person, skal have boet på ejendommen igennem en tilsvarende periode?«

5 Kommissionen har i sit skriftlige indlæg i første række anført, at en ordning, der regulerer offentlige myndigheders adgang til at ekspropriere, udgør en del af den ejendomsretlige ordning, og at det således allerede følger af traktatens artikel 222, hvorefter »de ejendomsretlige ordninger i medlemsstaterne [ikke] berøres ... af denne traktat«, at det af den nationale ret forelagte spørgsmål skal besvares benægtende.

6 Denne konklusion kan ikke tiltrædes. Det følger nemlig af traktatens artikel 54, stk. 3, litra e), at bestemmelser, der er til hinder for, at en statsborger i en

medlemsstat erhverver og udnytter fast ejendom, der ligger i en anden medlemsstat, er blandt de begrænsninger, der skal ophæves med henblik på gennemførelsen af etableringsretten. I »almindelig plan for ophævelse af begrænsninger i etableringsfriheden«, vedtaget af Rådet den 18. december 1961 (EFT specialudgave IX, s. 7), anføres blandt de begrænsninger i etableringsfriheden, der skal ophæves, sådanne bestemmelser eller sådan praksis, der i tilfælde af ekspropriation giver statsborgere fra en anden medlemsstat en mindre gunstig behandling.

7 Det følger af det anførte, at selv om traktatens artikel 222 ikke griber ind i medlemsstaternes ret til at indføre en ordning, hvorefter offentlige myndigheder kan ekspropriere, er en sådan ordning imidlertid omfattet af det grundlæggende princip om forbud mod forskelsbehandling, der ligger til grund for traktatens kapitel om etableringsretten.

8 Det bemærkes dernæst — som med rette anført af Kommissionen — at traktatens artikel 58, som omtales i den nationale rets spørgsmål, er uden betydning for afgørelsen af hovedsagen. Det fastslås nemlig i denne bestemmelse, at selskaber, som er oprettet i overensstemmelse med en medlemsstats lovgivning, og hvis vedtægtsmæssige hjemsted, hovedkontor eller hovedvirksomhed er beliggende inden for Fællesskabet, for så vidt angå anvendelsen af kapitlet om etableringsretten ligestilles med personer, der er statsborgere i medlemsstaterne. Eftersom det under nærværende sag omhandlede selskab Fearon er et irsk selskab, kan det ikke påberåbe sig den etableringsret i Irland, der, jfr. EØF-traktatens artikel 58, tilkommer selskaberne fra de andre medlemsstater.

9 Med det forelagte spørgsmål ønsker Irlands Supreme Court imidlertid fastslået, om det er i overensstemmelse med traktatens bestemmelser, at der stilles krav om bopæl for så vidt angår statsborgere fra andre medlemsstater, der har udøvet deres ret til at etablere sig i Irland i henhold til traktatens artikel 52 ved at deltage i oprettelsen af et selskab som omhandlet i traktatens artikel 58.

10 Dette spørgsmål skal besvares bekræftende, dersom kravet om bopæl på en ejendom eller i nærheden af denne gælder som led i en medlemsstats lovgivning vedrørende ejendomsforholdene for landbrugsejendomme, der tilsigter

at nå de førnævnte mål, forudsat at kravet gælder såvel for medlemsstatens egne statsborgere som for statsborgere fra de andre medlemsstater samt anvendes uden forskelsbehandling. Såfremt en bopælsbetingelse afgrænses på denne måde, indebærer den ikke en forskelsbehandling, der kan være i strid med traktatens artikel 52.

11 Det spørgsmål, som Irlands Supreme Court har forelagt for Domstolen, skal herefter besvares således, at traktatens artikel 52 ikke er til hinder for, at en medlemsstat som betingelse for fritagelse for ekspropriation, der er besluttet med hjemmel i lovgivningen om ejendomsforholdene for landbrugsejendomme, kræver, at statsborgere fra andre medlemsstater, som har deltaget i oprettelsen af et selskab, der ejer fast ejendom, skal have bopæl på ejendommen eller i nærheden af denne, forudsat at bopælskravet også gælder for den pågældende medlemsstats egne statsborgere, og at ekspropriationsbeføjelserne ikke udøves på en måde, der indebærer forskelsbehandling.

## Sagens omkostninger

12 De udgifter, der er afholdt af den irske regering og af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke godtgøres. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale domstol, tilkommer det denne af træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

## DOMSTOLEN

vedrørende det spørgsmål, som er forelagt den af Irlands Supreme Court ved kendelse af 15. juni 1983, for ret:

**Traktatens artikel 52 er ikke til hinder for, at en medlemsstat som betingelse for fritagelse for ekspropriation, der er besluttet med hjemmel i lovgivningen om ejendomsforholdene for landbrugsejendomme, kræver, at statsborgere fra andre medlemsstater, som har deltaget i oprettelsen af et selskab, der ejer fast ejendom, skal have bopæl på ejendommen eller i**

nærheden af denne, forudsat at kravet om bopæl også gælder for den pågældende medlemsstats egne statsborgere, og at ekspropriationsbeføjelserne ikke udøves på en måde, der indebærer forskelsbehandling.

Mackenzie Stuart Due Kakouris

Everling Bahlmann Galmot Joliet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 6. november 1984.

Justitssekretæren
efter bemyndigelse

H. A. Rühl
Ekspeditionssekretær

A. J. Mackenzie Stuart
Præsident

## FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT M. DARMON FREMSAT DEN 4. OKTOBER 1984 [1]

*Høje Domstol.*

1. De relevante faktiske omstændigheder, der ligger til grund for det præjudicielle spørgsmål, som Supreme Court, Dublin, har forelagt Domstolen, er følgende.

Det irske selskab Robert Fearon & Co. Ltd, herefter benævnt Fearon, ejer en landbrugsejendom i grevskabet Cavan i Irland. Selskabet har fem aktionærer, der er engelske statsborgere. De fire er bosat i England, mens den femte, som tillige er irsk statsborger, er bosat i Irland, om end mere end tre miles fra ejendommen.

Aktionærernes bopæl er af væsentlig betydning i den foreliggende sag. Det fremgår nemlig af Section 32, stk. 3, i »Land Act« af 1933, som ændret ved Section 35 i »Land Act« af 1965, at Irish Land Commission, der er en offentlig myndighed, der i henhold til loven har beføjelse til at foretage ekspropriation, ikke kan gennemføre ekspropriation over for ejere, der i mindst et år har boet på ejendommen eller højst tre miles fra denne; det fremgår endvidere, at når ejeren er en juridisk person, skal hver

1 — Oversat fra fransk.